

עלון סיפורים להלכה שלמה

ערש"ק פרשת שופטים תשע"ו

עלון מס' 28

בס"ד

זורע צדקות חלק ד'

תקציר הפרקים הקודמים

הנערים יצאו לחופשת סוף שנה, גנבים שבאו לפרוץ לחממות של אלעזר, דודו של מתן, שברו את החממות, ולכן היה צורך לקטוף את הירקות במהירות, לפני שיתקלקלו ע"י השמש, הבחורים התנדבו לסייע במשימה, הרב חזקיה רב המושב התחיל ללמוד עם הנערים הלכות תרומות ומעשרות. אלעזר היה מוטרד מהבירוקרטיה של חברת הביטוח אולם כשאבי פושקאן השמאי ששלחה חברת הביטוח הציג את עצמו כולם עמדו בהלם

שבה שיפצתם לנו את הדירה, בכל ליל סדר, כאשר אבא מספר לנו את סיפור יציאת מצרים, הוא גם מזכיר את הישועה הפרטית שהתרחשה לנו, תוך שהוא מדגיש, כי פעמים האדם בתחילה סובל אך אח"כ באה הישועה, ויש להיות סבלניים, שכן פעמים לוקח לה הרבה זמן להגיע וכך מוסיף אבא ואומר, גם לגבי הגאולה של כלל עם ישראל בוא תבוא, רק צריך סבלנות ואנו תקווה כי היא כבר תגיע בקרוב ממש" – "אמן" קראה החבורה בקול.

"אז מה שלום אביך?" שאל אלעזר – "ב"ה בסדר" – "מה הוא עושה היום?" המשיך אלעזר להתעניין "הוא בפנסיה" ענה אבי "לומד בכלל חצי יום ובחצי השני הוא מתנדב בכל מיני ארגונים" – "וואו" התפעל אלעזר "כל הכבוד לו" – "אולי תקפצו אליו פעם לביקור" הציע אבי "אני בטוח שהוא ישמח לפגוש אתכם" "בעז"ה בלנד" נענה אלעזר "אולי באמת פעם נעשה איזה טיול אליך"

"טוב, אני מקווה שהתאוששת" פנה אבי לאלעזר "יש עלינו עוד לסיים את העניין שלשמו התכנסנו פה היום, אבל אל תדאג אלעזר, זה לא ייקח הרבה זמן, כי אם אתה שייך לקבוצת הצדיקים ששיפצו לנו את הבית על חשבונם, אני בטוח שגם עכשיו אתה לא רמאי ושקרן ח"ו, ולכן הבדיקה שלי הפעם תהיה זריזה מהרגיל" ושניהם נכנסו למשרד של אלעזר בקצה החממה. לאחר שאבי נסע מהמקום, ניגש מתן לאלעזר ואמר לו בחיך "אתה רואה שלא צריך לדאוג, כי מי שזורע צדקות בסוף מצמיח לו הקב"ה ישועות" – "אתה צודק במאה אחוז" ענה לעומתו אלעזר.

לאחר תפילת ערבית התכנסה החבורה בחדר הלימוד, הצמוד לבית הכנסת, הרב חזקיה פתח את השיעור ואמר "אני רואה שהיום אתם נרגשים במיוחד, כנראה שהאוויר במושב עושה לכם טוב" אמר בחיך – "וגם האווירה" קרא אליאב "לא כל יום נפגשים במקרה כמו שנקרה לפנינו היום" – "כן?! הסתקרן הרב חזקיה "מה קרה היום?" – "היום... פתח מתן וסיפר לרב חזקיה את הסיפור עם אבי פושקאן ואלעזר, ואיך שהקב"ה גלגל את הדברים, לאחר שסיים מתן את דבריו אמר הרב חזקיה "אתם יודעים, כך הם גם הדברים בנושא אותו אנו לומדים, נושא המעשרות, שעליו אמרו חז"ל "עשר כדי שתתעשר" דהיינו, שמי שמקפיד לעשר כמו שצריך הקב"ה מזמין לו להרוויח אח"כ בגדול"

נחום רץ מהר, ומזג לאלעזר כוס קולה קרה, ומתן מיהר לדרוך כיסא לכיוונו של אלעזר "אני מציע" אמר אבי "שכדאי באמת שתשב קצת ותשתה משהו מתוק, אח"כ נמשיך בשיחה, אבא שלי, שיהיה בריא" המשיך אבי וסיפר "לימד אותי כי כאשר נבהלים או מופתעים ממהו, כדאי לנוח ולשתות משהו מתוק, זה מפיג את החרדה, ומחזק את ההרגשה הטובה" – "כן, אני יודע"

אמר אלעזר בחיך "נראה לי ששמעתי את העצה הזו ישר מהמקור" – "מה?" הפעם הגיע תורו של אבי להתפלא "כן, כמו ששמעת, שמעתי את העצה הזו ישר מאותו מקור שאתה שמעת" – "אתה מכיר את אבא שלי?" שאל אבי, ואלעזר ענה "אמנם בתחילה רק כשראיתי אותך, הפרצוף היה נראה לי מוכר, אח"כ כשאמרת ששם משפחתך פושקאן, זה חיך

אצלי את ההשערה, ועכשיו עם העצה שנתת בשם אביך, אני די בטוח שאתה הבן של מוריס פושקאן" – "נכון מאד" אישר אבי את דבריו של אלעזר, אחר הוסיף "מאיפה אתה מכיר אותי?" – "אביך היה השרת בבית הספר בו למדתי" – "מה, אלעזר?" שאל נתן "אתה סתם כך זוכר את כל האנשים שפגשת בחיים שלך?" אלעזר חיך "לא, לא את כולם, רק את המיוחדים שבהם, ואת אלה שהיה לי איתם סיפור מיוחד, עם מוריס פושקאן, יש דווקא סיפור יפה עם הרבה מוסר השכל, בטח תשמחו לשמוע אותו" – "נראה לי שאנחנו כבר מכירים" העיר מתן "אם אתה מתכוון לסיפור שקשור לשיפוץ בית משפחת פושקאן" – "כן נכון, בדיוק לסיפור הזה התכוונתי, אבל איפה אתם כבר הספקתם לשמוע את הסיפור הזה?" – "אצל יעקב" קראו כולם "איזה יעקב?" שאל אלעזר – "יעקב לוי" ענתה החבורה "מה שמעתם את הסיפור מיעקב לוי??? גיבור המעשה בכבודו ובעצמו!!!!" "כן" ענו כולם – "איפה פגשתם אותו? אני מחפש אותו כבר הרבה זמן" – "מה, יש לו חנות כלי עבודה בישוב שלנו" ענה אליאב – "מה אתם שחיים?" אמר אלעזר תוך שנראה כי הוא שוקע למחשבות על העבר – "אל תגיד לי" התערב אבי בשיחה "שאתה הוא אחד מאותם הבחורים שבאו לשפץ לנו את הדירה" – "דווקא כן" ענה אלעזר "מה אתה שח?" אמר אבי "אני זוכר את אותו פסח כאילו הוא היה אתמול, טוב, זו לא חכמה כל כך גדולה, כיון שמאותה שנה

א"כ המשיך הרב חזקיה את דבריו "בואו נמשיך ללמוד מאיפה שהפסקנו"

בכל שנה חוץ משנת השמיטה אנו צריך לעשר את המעשרות הבאים תרומה גדולה, מעשר ראשון ותרומת מעשר עכשיו אני אפרט כל דבר בנפרד

תרומה גדולה – מתנה הניתנת לכהן, והכהן צריך לאוכלה בטהרה. אך כיום שכל הכהנים טמאי מתים כי אין פרה אדומה, אסור לכהן לאוכלה, אך חייבים להפרישה ולשימה במקום מכובד שאף אחד לא יאכל ממנה. (ניתן לזרוק לאשפה בתוך 2 שקיות)

שיעור התרומה – מהתורה השיעור הוא כל שהוא, וחכמים קבעו 1 מ-40 לנדיב לב (עין יפה), 1 מ-50 לבינוני (עין בינונית), ו-1 מ-60 לקמצן (עין רעה). (משנה מסכת תרומות פרק ד משנה ג) אך בזמן הזה שהתרומה אינה נאכלת ע"י הכהן מפרישים כל שהוא כדין התורה. (רמב"ם הלכות תרומות פרק ג הלכה א)

מעשר ראשון – עשירית שניתנת ללוי. המעשר הראשון אין בו קדושה וכל אחד יכול לאכלו גם ישראל. (רמב"ם הלכות מעשר פרק א הלכות א – ב). ולכן בימינו שהלויים אין להם הוכחה שהם באמת לויים, צריך להפריש אך המפריש יכול להשאיר את המעשר בידיו ולאכלו בעצמו. (חזון איש שביעית ה, יב)

תרומת מעשר – עשירית שנותן הלוי מהמעשר ראשון שקיבל לכהן. כלומר מאית. (1/100)

תרומת המעשר דינה כתרומה גדולה ויש בה קדושה וצריך הכהן לאוכלה בטהרה. ובימינו זורקים אותה בצורה מכובדת.

"עד עכשיו למדנו על דברים שצריכים לעשרם כל שנה, אולם קיימים שני מעשרות נוספים שיש לעשרם, אך לא בכל השנים, אלא רק בשנים מסוימות עפ"י מה שקבעו לנו חכמים, מעשר שני ומעשר עני, המתחלפים ביניהם ע"פ השנים ובשנה שמעשרים מעשר שני לא מפרישים מעשר עני וכו"ל בשנה שמפרישים מעשר עני לא מעשרים מעשר שני.

ויש לבדוק כמה זמן עבר משנת השמיטה האחרונה. לדוגמא, שנת השמיטה האחרונה הייתה בתשע"ה ולכן השנה תשע"ו היא שנה ראשונה למניין שש השנים שבין שמיטה לשמיטה. בשנים א,ב,ד,ה לשמיטה מפרישים מעשר שני בשנים ג, ו – מפרישים מעשר עני.

מעשר שני – עשירית מהפירות, לאחר ההפרשה צריך לאכול את הפירות בטהרה בירושלים, או לפדותם בכסף. (רמב"ם הלכות מעשר שני ונטע רבעי פרק ב)

היום שכולנו טמאי מתים פודים את המעשר שני על מטבע שמייוחדת לכך, ומאחר שאין שווי לפירות כי אף אחד לא יכול לאכלם, ניתן לפדות על פרוטה. (רמב"ם הלכות מעשר שני ונטע רבעי פרק ב הלכה ב) ויש כיום ארגונים שמקיימים קרן מעשרות ובה עושים את הפדיון ע"פ כל הכללים.

מעשר עני – עשירית מהפירות שיש לתת לעניים. ואין בפירות קדושה וכל אחד יכול לאכלם.

ניתן לסכם עם עני מסוים ולתת לו כסף במקום הפירות. (ספר מצוות הארץ כהלכתן עמ' ע)

–"הרב" שאל עידו "למדנו שראש השנה לאילן הוא בטו' שבט זה גם קשור לעניין מעשרות" –"שאלה מצויינת" שיבח הרב

חזקיה "עכשיו אני אסביר כיצד קשור טו' שבט למעשרות" "אז כמו שכבר למדנו מעשר שני ניתן בשנים א,ב,ד,ה של שנות השמיטה. אך יש לדעת כי יש הבדל בקביעת שנת המעשר בין פירות לירקות שכן

פירות – נקבעת השנה ע"פ החנטה (נפילת הפרח ותחילת גידול הפרי = סמדר)

וראש השנה לאילן נקבע בטו שבט. (ר"ה טו ע"ב, רמב"ם מעשר שני פרק א הלכה ב)

כלומר, פרי שחנט לפני טו שבט שייך לשנה הקודמת, אם חנט אחרי טו שבט שייך עישורו לשנה הנוכחית.

ירק – נקבעת השנה ע"פ הלגיטה, כלומר קטיפת הירק מהשדה. (רמב"ם מעשר שני פרק א הלכה ד)

וראש השנה לירק הוא א' תשרי. (משנה תחילת ר"ה)

כלומר ירק נקבע מעשרו ע"פ השנה שבה הוא נלקט מהשדה. תבואה וקטניות – עונת המעשרות (שראוי לאכילה במקצת) היא הקובעת את שנת המעשר.

ראש השנה הוא א' תשרי.

–"הרב" שאל אליאב "ומה עושים אם המטבע שפדינו בה את המעשר שני? אנחנו צריכים לשמור אותה לכל החיים?" –הרב

חזקיה חייך אחר ענה "בימינו, שאי אפשר לאכול את פירות המעשר שני בירושלים בטהרה, יש לפדות על כסף. והיות שאין לפירות שווי, כי אף אחד לא יכול לאכול אותם, אנחנו מחללים אותם על שווי פרוטה.

שווי הפרוטה הוא כשווי 0.025 גרם כסף. כיום שווי פרוטה הוא 0.06 ש"ח כלומר 6 אגורות, יש לשים לב כי ערך הכסף משתנה מידי פעם.

פדיון נעשה על מטבע ששווה לפחות פרוטה, אם המטבע שווה כמה פרוטות ניתן לפדות עליה מעשר שני מספר פעמים – כמספר הפרוטות שהיא מכילה

אם פדו מספר פעמים רב על מטבע, כגון שפדו כבר 16 פעמים מעשר שני על מטבע של שקל אחד, יש לזרוק את המטבע למקום שאף אחד לא יוכל להשתמש בו, או לחלל את כל הפרוטות שבמטבע על פרוטה אחת במטבע אחר, ואז המטבע הראשונה התרוקנה מהפדיונות שהיו בה והפכה חולין, והמטבע השניה יש בה פרוטה אחת של פדיון.

מאחר וישנם פרטים הלכתיים נוספים בפדיון מעשר שני, ועלול להיות מצב בו המטבע "יתמלא" טרם ששמנו לב, וכן את העניין שפעמיים בשש שנות השמיטה אנו צריכים לבער את המטבע מן הבית עדיף ליצור קשר עם אחת מקרנות המעשרות, ולפדות דרכם. (מכון התורה והארץ / המכון לחקר החקלאות על פי התורה, ועוד).

מעשר עני – יש לתת לעני את הפירות שהופרשו בשנים ג, וניתן לתת לעני כסף במקום הפירות, ועדיף לקבוע עם עני על כך מראש.

"זהו סיימנו להיום" אמר הרב חזקיה היה לי כיה גדול ללמד אתכם, אני יודע שעדיין לא למדנו איך מפרישים בפועל אבל כבר מאוחר ונראה לי שמחכה לכם בחוץ הפתעה" הבחורים ברכו את הרב חזקיה בברכת "ישר כוח ומיהרו בריצה לחצר בית הכנסת שם חיכתה להם הפתעה...

העלון מוקדשי השבוע לעילוי זשמות

הרה"ק רבי יקותיאל יהודה ב"ר אלעזר ניסן (בעל הייטב לב) זצוק"ל ז"ע

הרה"ק רבי אליהו ב"ר משה (אביו של הבן איש חי) זצוק"ל ז"ע

הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובליץ ב"ר יעקב זצוק"ל ז"ע